

beweeglijk denken

Beweeglijk denken of het denken in actie, dat gebeurt tijdens de theorielessen in P.A.R.T.S. Hier wordt denken een 'doen'. Als het echt goed gaat, overheerst een beweeglijk handelen met/van woorden en concepten, dan ontstaat een collectieve situatie waarin het denken risico's neemt en onzekere zones betreedt.

Een voorpublicatie uit het boek *10 jaar P.A.R.T.S.*

Theorie (als) praktijk – Tien na twee, de laatste studenten schuiven aan voor drie uur theorieles. Een minimaal klaslokaal, met bakstenen muren en goedkope tafels en stoelen die in een in U-vorm rond het tafeltje, de stoel en het kleine witte bord vooraan zijn geschikt. Invallende stilte, hier en daar nog wat gefrunnik, enkele lichamen die nu al vechten tegen de vermoeidheid. Het totaaleffect is dat van een zich vestigende collectieve aandacht, vergelijkbaar met wat in de theaterzaal gebeurt wanneer de zaallichten doven. De opvoering – 'de les' – kan beginnen. Zelfs wanneer die zich voegt naar een vooraf uitgeschreven scenario, staat er ook altijd iets anders op het spel. De theorielessen in P.A.R.T.S. hebben afgebakende thema's, maar de inzet is niet alleen de pedagogisch verantwoorde overdracht van kunsthistorische, filosofische of sociologische informatie (wat overigens niet evident is in een multicultureel gezelschap). De doelstelling is een alibi om altijd weer te belanden op dat punt waar je als docent op aangeven van een student(e) eerst een zijweg inslaat, vervolgens aan het improviseren gaat, om ten slotte af te ronden met een finaal staccato of een stilte boordevol niet-weten. Denken in actie, hardop én hard (na)denken, theorie als 'daadwerkelijkheid': in de eerste plaats zijn de theorielessen in P.A.R.T.S. een 'doen', vooral samen met de studenten. Vaak gaat het om een afwisselend tactisch gedoseerd en speels 'doen met' (o.a. geconsacreerde inzichten van anderen, feitelijke gegevens,...) maar als het echt goed gaat, overheerst een beweeglijk handelen met/van woorden en concepten – zoiets als een taalchoreografie, mét aftrek van iedere directe, poëtische inslag. Prioritair is het creëren van een collectieve situatie waarin het denken zich riskeert, ongewis wordt, onzekere zones betreedt en niet langer in omschrijfbaar uitkomsten is geïnteresseerd. Theorie is dan een ander woord voor reflexiviteit, als proces en praktijk. Het nadenken is wel geïnformeerd, ja geformatteerd, evengoed door boeken als door kunstwerken en vooral dan de ervaring daarvan (we belanden tijdens de les regelmatig bij recent geziene dansvoorstellingen). Dit is de uiteindelijke betekenis van de brute bakstenen muren van de klas. Ze symboliseren geen institutionele afgrenzing van de buitenwereld, maar markeren veeleer de mogelijkheid van een specifiek soort 'binnenwereld' in een ruimte die tjokvol objectieve cultuurartefacten zit. 'Aan theorie doen' in P.A.R.T.S., dat is – om met Roland Barthes te spreken – het studium (de Canon, een Theorie, de Geschiedenis, de Kunst...) ernstig nemen in de hoop dat het wordt 'gepunktueerd' door een denkbeweging die in haar onvoorspelbare particulariteit aan het studium uitwendig blijft maar het tegelijk nodig heeft om te kunnen gebeuren. Ook daarom zijn er geen theorie-examens in de traditionele zin van het woord. Het is immers gewoon onzinnig om een contingent collectief gebeuren in individueel te beoordelen leerstof te transformeren. Wat in de klas gebeurt, kan hooguit sensibiliseren voor de symbolische muren van de klas – voor de noodzakelijkheid van boeken, kunstwerken, ontmoetingen... als voorwaarden om zelf te kunnen (na)denken voorbij het gemak van gemeenplaatsen als 'kunst is zelfexpressie'.

'Conceptuele ontvankelijkheid' – Wat normaal, vanzelfsprekend, natuurlijk... lijkt 'abnormaliseren' en problematiseren door te conceptualiseren: dat is de werkzaamheid van Theorie, of ze nu handelt over communicatie en sociale systemen (sociologie), over de subjectnotie (filosofie) of over de politieke inzet van de barokdans (kunstgeschiedenis). Theorie vereenvoudigt niet, maar verandert een stukje historische of actuele werkelijkheid, of gewoonweg een individuele ervaring, in een nader te verhelderen enigma. Complexiteit leren herkennen,